

ПЪРВА НАУЧНА СЕСИЯ ЗА ЧУДОМИР

На 26 март т. г. Институтът за литература проведе в зала „Култура“ в гр. Казанлък първата научна сесия, посветена на богатото литературно наследство, оставено ни от знаменития български хуморист Димитър Чорбаджийски — Чудомир. В работата на сесията взеха участие видни общественици, културни дейатели и писатели от града, окръжния център и столицата.

Научната сесия беше открита със слово от директора на института проф. Стойко Божков, в което той изтъкна голямото национално значение на Чудомировия хумор.

Основен доклад прочете проф. Розалия Ликова, която подробно очерта мястото на оригиналния майстор на смеха в развитието на българската литература. „Да се определи мястото на един писател в живия литературен процес на националната литература — подчерта Ликова — означава в същност да се потърси не само онова, което го свързва със съродни нему писатели, но преди всичко да се очертае границата на неговата индивидуална неповторимост. Има случаи, когато самобитността на твореца дава повод за повърхностни заключения за усамотеност, изключителност и изключителност на писателя от тенденциите на литературното развитие, а по-дълбокият анализ показва, че точно тази самобитност и оригиналност се явява ярък израз на дълбоки вътрешни тенденции на литературния процес, че точно тя оказва дълбоко, понякога скрито, мълчаливо влияние върху следващите поколения творци.“

Ст. н. с. доц. Христо Дудевски разгледа специфичните черти на Чудомировия хумор и разкри как регионалното в творчеството на писателя добива национално и общочовешко значение.

Ст. н. с. д-р Кръстьо Генов прочете доклад за си „Кирковски и елинпелиновски традиции в творческия свят на Чудомир“, в който бяха разграничени близостта и различията в поетическите стилове на самобитните наши хумористи и сатирици.

Доклад за пролетарската сатира и хуморът на Чудомир прочете Катя Янева, която показва образното богатство и творческата близост между пролетарските сатирици и художествените търсения на Чудомир. Посочиха се и съществени отлики между литературно-образните им системи.

Н. с. Христо Йорданов навлезе в поетическата „република“ на Чудомир, разкри хуманизма в неговия съкровен свят посредством ведрата и трайна човешка философия на неговите герои. Той подчерта, че Чудомировите герои не променят и запазват своята същност дори и когато решим да ги видим без рамката на епохата, в която обикновено се разглеждат.

Приносът на Чудомир като майстор на четката беше очертан от ст. н. с. Атанас Стойков, който разкри правдивото образно богатство на художника, заграбено направо от живота и от противоречивата класова действителност на миналото.

За архивното наследство на писателя научно съобщение направи Светла Гюрова, която подчерта, че са запазени много статии, научни изследвания и пр., печатани и непечатани, които разкриват писателя като общественик, читалищен и музеен работник.

Цвятко Цветков докладва за езиковото богатство на Чудомир и прибягна към паралел между Чудомир, от една страна, и Вазов, Елин Пелин, Йовков и др., от друга, като подчерта богатството, стилового разнообразие и вътрешната динамика на Чудомировата реч в неговите разкази и фелетони.

Всички докладчици по своеобразен начин показаха творческата самобитност, самостоятелния принос и неповторимия образ на Чудомир. Първата научна сесия, посветена на делото на Чудомир, показа, че съвременната ни литературна наука високо цени идейно-емоционалното образно богатство на писателя, съответно с голяма обич към хората и справедливо причислявано към най-хубавото в скровищницата на нашата хумористична и сатирична мисъл. Такива бяха основните мисли в заключителното слово, което накрая произнесе ръководителят на сесията проф. Стойко Божков.

Вечерта в салона на читалище „Искра“ литературният критик Петър Пондев прочете доклад, засягащ живота и творчеството на хумориста. Беше прочетено „Слово за Чудомир“, написано от акад. Георги Караславов. Бяха разказани и спомени от писателите Орлин Василев, Владимир Голев и Серафим Северняк. Връчена беше на Петър Незнакомов за първи път новоучредената награда „Чудомир“. Накрая тържествата, посветени

на 80-годишнината от рождението на Чудомир, завършиха с рецитал от негови творби в изпълнение на заслужилата артистка Мара Пенкова.

ТЪРЖЕСТВЕНА НАУЧНА СЕСИЯ ЗА ЕЛИН ПЕЛИН

На 5 май т. г. в читалищния салон на гр. Елин Пелин Институтът за литература при БАН и Съюзът на българските писатели организираха тържествена научна сесия, посветена на класическото наследство на Елин Пелин. На тържеството присъствуваха активисти на градския народен съвет, на политическите, масовите и младежките организации, много гости от окръга и столицата. В работата на научната сесия взеха участие писателите акад. Георги Караславов, Камен Калчев, Боян Болгар и др.

Проф. Стойко Божков произнесе кратко въстъпително слово, в което изтъкна големите граждански заслуги на Елин Пелин като действителен член на Българската академия на науките и при основаването и развитието на Института за литература. Той посочи голямото световно значение на художественото дело на Елин Пелин, отразил своеобразно класовите борби, които води нашият народ против господството на капитализма още от началото на нашия век.

Обстоен доклад за творческия път на класика на българската проза и за мястото му в българската литература прочете ст. н. с. д-р Кръстьо Генов. Той изтъкна богатите възможности, които творчеството на Елин Пелин разкрива пред работниците в полето на литературната наука за изясняването на редица жизнено важни литературно-естетически проблеми. Подчерта се, че литературната наука трябва да разреши въпросите за творческото вдъхновение или възникването на чувството за народност; за творческата свобода и обществения дълг на писателя; за съотношението между прототипове и художествено обобщение в творческия процес у Елин Пелин; за хуманизма и положителните герои в произведенията на критическите реалисти и приноса на Елин Пелин и т. н. Докладчикът посочи, че творческите завоевания на Елин Пелин дават богат материал да се изясни преходът от критически реализъм към метода на социалистическия реализъм, да се очертае ярко исторически закономерното взаимодействие и взаимно сближение между демокрацията на народа и комунистическата партийност... И накрая той обоснова необходимостта от качественото изравняване на детско-юношеската литература с литературата за възрастни...

В доклада си за хуманизма на Елин Пелин проф. Пеню Русев посочи редица качествено нови елементи в елинпелиновското човеколюбие. Той изтъкна, че Елин Пелин пресъздава хората на труда преди всичко като положи-

телни герои, със свой възвишен морал, със свои представи за добро и зло, с ярки етични устои. Едни от тези герои са примирени, скромни, тихи и с покорни души. Други — любимите герои на писателя — са хора с огромна духовна сила; те притежават голяма вътрешна енергия, мечтаят за свободен и волен живот, за ярки творчески прояви... Тези герои протестират срещу житейските неправди, търсят истината, бунтуват се искрено против несправедливо устроения живот, воюват за себе си, за семейството си и за щастието на народа... Начинът, по който проф. Русев определи същността на Елин Пелиновия хуманизъм, доближава писателя до хуманизма на поети като Ботев, Смирненски и Вапцаров. Накрая докладчикът подчерта, че хуманизмът на големия наш критически реалист го свързва с нашата съвременност и затова патосът на неговото творчество още повече го сближава с естетическите търсения на писателите социалистически реалисти.

„Елин Пелин и руската литература“ бе темата на доклада, прочетен от н. с. Весела Малеева, която разгледа творческите връзки на класика на българската художествена проза с такива изтъкнати руски белетристи като И. С. Тургенев, А. П. Чехов и М. Горки. Тя подчерта, че Елин Пелин прави самостоятелен влог в изкуството на късия разказ, като особено наблегна на открояващите се непознати дотогава нови белетристични черти в художествения стил, метод и търсения на писателя, които му дават възможност да покаже по-големите революционни възможности на трудовия ни народ. Тези качествено нови черти в художествения метод на писателя органически го свързват както с неговата революционна съвременност, така и с утвърждаването на по-високия етап в прогресивното развитие на българската белетристика. И тъкмо тази творческа близост на Елин Пелин с идеите на социализма и с борбите за социализъм трайно го сродяват с художествената образност на Максим Горки, първооткривателя на метода на социалистическия реализъм.

Племенникът на писателя Никола Стоев — дългогодишен учител в Байлово — проследи творческата история на редица най-характерни Елин Пелинови разкази и разкри за първи път прототиповете на основния им персонаж. Той изтъкна интересни моменти, характеризиращи лабораторната работа на писателя при обобщаване образите на героите...

В своето интересно научно съобщение Ели Велинова докладва научната стойност на редица неизвестни архивни материали — непознати произведения, документи, писма и пр. от Елин Пелин, които хвърлят обилно допълнителна светлина върху жизнения и творчески път на писателя. Научната сесия за Елин Пелин беше само отделен момент в рамките на големия шопски празник.